

μυστήρια διάσφαρωτάτων γυναικών πρόσθγυισαν πολὺ ποσό; ἀλληλα ἔνεκ τοῦ ἑνὸς τοῦ μετεπέμψεις ὡς πλεῖστα αὐτῶν· οἷοις μεγάλην ὑπερδοχὴν ἔλαβεν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν γυναικῶν ἡ λατρεία γενικῆς τονος φυσικῆς θεότητος (Apulej. Met. II. 11. h. 363.), ἥτις ὅμοια οὖσα τῇ Ἀστερικῇ, παρεσβάλλετο δι' αὐτοῦ καὶ τῇ "Ισιδί, τῇ Δημητρί, τῇ Περσεφόνῃ καὶ ἄλλα. Ἡ πανδεγής αὕτη θεότης περιέκλειεν ἐν ἑαυτῇ καὶ τῇ, ἐν νοιᾳ τῆς Μητρὸς Θεῶν 'Ρέας καθ' ἄλλην αὐτῆς τὴν πολυτελεστίαν κ'). Τελευταῖον καὶ ἐν Καρχηδόνῃ ἐτελέσθη (Ἄργ. de civ. 2, 4.).—

Γ'. Διάφορα ὄρόματα καὶ ἀπίθετα τῆς 'Ρέας. Πρό.) Στραβ. I. σ. 469—470) Μεγάλη μήτηρ, μήτηρ τῶν θεῶν, magna mater Deum, Κυβέλη, Συβέλη (9) Κυβίση (Cybēbe), πρὸς δὲ καὶ Κυβελητής, Κυβελίς, Κυβεληγενής, Cybeleia, Cubelria· οὗτοι λέγεται ὄνοματα θεότητος ἐκ τοῦ δρους Κυβέλου (Διοδ. Γ'. 58). Ὁ Διόδωρος διαστέλλει τὴν 'Ρέαν απὸ τῆς Μεγάλης Μητρὸς, ταύτην μὲν ἐπονομάζει Βεσιλειαν, τὴν δὲ 'Ρέαν Πανδώραν (Γ'. 57.). Εἴτα "Αγδιστίς η Ἀδγιστίς (Πτυχ. Στραβ. αὐτόθι. Πχντ. A'. 4, 5, 8, 17), 'Ανδειρήνη (ἐκ τῆς Ἀνδειρᾶς). 'Ασπορίνη (ἐκ τοῦ ἐν Μυσίᾳ 'Ασπορίνου δρους), Βεσεκυνθία (Virg. Aen. 6, 784), Βιρώ (ἔνεκ τῆς ταυτότητος αὐτῆς μετὰ τῆς θρακίας Εκάτης), διενδυμένη (Ηροδ. A' 80, Απολλ. Ροδ. A, 1125. Virg. Aen. G, 617), μεγάλη ἴδαις μήτηρ τῶν θεῶν (Αἰ. 29, 8, 10), Κιρμαρίς θεά, Δούρινη, Μηγδονία, Πεσσινουντία (Apulej. Met. II. n. 262). Φετιανή, Πλακιανή, Σιπυληνή (Eexd. D. N. II. 534). Ισοδρόμη μήτηρ (Στραβ. Θ'. σ. 440), 'Δυτική δαίμων (Απολλ. Ροδ. A, 1141), 'Αντική μήτηρ (Ησυχ. Ετυμολ. M.), καὶ τέλος ζεογόνος (Lob. Agl. 1277).

Δ'. Τὰ τεκτα, ἀπερι ἐγέννησεν ἡ ἀρχέγονος 'Ρέα ἐκ τοῦ Κρόνου ἥδη κατά τὸν 'Ησιόδον παρετέθησαν. Ἰδιόν, τινα μῆθον ἀναρρέει ὁ Διόδωρος (Γ'. 57), Τὴν μεγάλην Μητέρα (Βεσιλειαν) καὶ τὴν 'Ρέαν (Πανδώραν) δύο ἀδελφάς θυγατέρες τοῦ Οὐρκνοῦ καὶ τῇ Τιταίνῃ ποιῶν, τῇ Βεσιλείᾳ ἀνδρα μὲν διδοὺς τὸν 'Γπερίονα, παιδας δὲ 'Ηλιον καὶ Σελήνην. Θυγατέρα τῆς Κυβέλης κατά Διόδωρον ἦν ἡ 'Αλκη η Ἀλκη (Διοδ. ε. 49). Κατά τινας ὁ Φρύξ Βεσιλεύς, Μίδας ἦν υἱός τῆς Κυβέλης· ὁ δὲ Μέμνων (παρὰ Φιλ. κωδ. 224, σ. 740) μνημονεύει τῆς Νικαίας· ὡς θυγατέρας αὐτῆς καὶ τοῦ Σαγγαρίου.

(9) Τὸ ονοματεράργετον ἡ ἐκ τοῦ κόστη (κόλλωμα), διότι οἱ λεπτοὶ αὐτῆς ἐν ἀντρούς διγράφεται. ἡ αύστερη χάστη εστιν τῷ κανθάρῳ τῷ, διὸ τὸ γυναικὲ κινητατα τῶν λεπτῶν.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια τῆς ψυλλᾶς 96.)

XXX.

Tῶν Κορτογιανναίων.

Τί ἔγους τῆς Πατρας τὸ θουνά καὶ στέκουν μαρακούνει,
Διχωτικούνα κιονίζενται θύλως βρυγή θρογγιώνται,
Ἄπ' των κλεπτῶν τὰ κλείματα καὶ ἀπὸ τὰ μυρολόγια,
Ποὺ βρῆκης ἔνας Δερβέναγας κ' ἔνας κακὸς Ἀράπης,
Κ' δὲ μερῆ τούς κυνηγῶ καὶ δὲ μερῆ τούς τρέγει.
Ολη μερούλα πολεμοῦν κ' δὲ μερούλα τρέγουν.
Κ' ἐπῆγαν κ' ἀποκλεισθηκαν ψηλά 'στὴν Καταβόθρα
Κ' ἀγνάντευσιν κατακαμπῆς κ' ἀγνάντευσιν τὸν κάμπο.
Γιοτάκης ἔχουχούτης καὶ λέει τοῦ Καλέμη,
Πούσαι, Καλέμη μου δέλλεψ καὶ πολυσυγκαμένε,
Αγνάντευσα κατακαμπῆς, ἀγνάντευσα τὸν κάμπο
Κ' εἶδε πουλάκια 'ποῦ ἔρχονται 'πό πέρα ἀπὸ τὸ Βάλτο
Πουλί μου, ποῦθεν ἔρχεσαι, πουλί μου, ποῦ πηγαίνεις;
Απὸ τὸν Βάλτον ἔρχομαι 'στὸ Βάλτο θὲ νὰ πάγω.
Νὰ πάρεις χαιρετίσματα τοῦ Καπετάνου Γάγου
Νὰ πῆτε τῆς μανούλας μου κὰ πῆτε τῆς ἀδελφῆς μας
Ποτὲ νὰ μὴ μᾶς καρτερή νὰ μὴ μᾶς παντυχαίνῃ.
Καλέμης ἔσκοτώθηκε Γιοτάκης πάει 'στὸν τόπο.
Αγνάντευσα κατακαμπῆς, ζλέπω ένα κυταρίσσι
Τὸν Μάη ἀνθίζει σὰν κλαρί, τὸ θεριστή σὰν κλῆμα
Κάνει σταφύλι κόκκινο καὶ τὸ κρασί μοσχάτο
Καὶ δυοὶς μανάλαις καὶ ἀν τὸ φῶν κάμπια παῖδη δὲν κάνει.
Νὰ τὸ χειρὶς κ' η μάνα μου νὰ μὴ χειρὶς έμένα,
Παρέ διποῦ μὲ ξαμπε καὶ πάω σκοτωμένος
Μαύρα πουλιά τὸν τριγυροῦν κ' ἀπόρα τὸν τραγουδοῦν,
Κ' ἔνα πουλί καλὸ πουλί στέκει μὲς τὸ κεφάλι,
Γιωτρήμι, τὶ κακό ξεκαμεῖς καὶ σ' ἔγους κομμένο;
Τὰ Βιλαέτια ἔχαλασσα τὴν Πάτρα καὶ Ζητούνι
Κ' ήλθαν καὶ μὲ σκοτώστην ψηλὰ 'στὴν Καταβόθρα.

XXXI.

Τί ν' τὸ κακὸ ποῦ γίνεται 'στὰ Σάλωνα 'στὴν χώρα;
Πολλὰ τουφέμια πέφτουνε 'στοῦ Μπέη τὸ Σεράγιο.
Σκότωσαν τὸν Καλόγηρο τὸν Καπετάνη 'Αλέξη
Τὸν Κώστη ἀπὸ τὸ Κράδορη τὸν Βερελή Θανάτη
Καὶ τὸν 'Ηλία ἀπὲ τὸ Βίσσοι ποῦ χει πέντε' ἀδελφάδιαις
Βαίνα πρέπει, μωρ 'Ηλία, ποῦ 'χεις πέντε' ἀδελφάδιαις
Οι δύο νὰ κλαίνε ἀπὸ ταχυά καὶ τρεῖς τὸ μεστιμέρι,
Κ' αὐτοῦ 'στὸ γέρμα τοῦ ἡλιοῦ νὰ κλαίνε ἡ πέντε ἀιτάμια.
Δὲν 'στὸ πα, Διά μου, μιὰ φορά, δὲν 'στὸ πα τρεῖς καὶ πέντε,
Στὰ Σάλωνα νὰ μὴν κλειθῆς καὶ πολεμο μὴν κάμης
Γιατί 'ναι ὁ Μπέης ἀπιστος καὶ θὲ νὰ σὲ σκοτώσῃ.
Διά μου, ποῦ ἐπολέμακες 'σὲν μῆσο παλληκάρι.
Δέν στὸ πα, Διά μου, μιὰ φορά, δὲν 'στὸ πα, Διά μου, δύο
Στὰ Σάλωνα νὰ μὴν κλεισθῆς νὰ 'στὸ πας Δούρερήι
Νὰ πᾶς νὰ δρῆς τὴν κλεπτοφυΐα καὶ τοὺς Καλιακούδαιούς
Νὰ πᾶς πέρα 'στὸ Κράδαρη 'σὲδν υπορθο λεβέντη,
Νὰ σμίξετε τοὺς φύλους σας καὶ τοὺς Καλιακούδαιούς
Νὰ πᾶς τὰ χαιρετίσματα τοῦ καπετάνη 'Αλέξη.
Στὰ Σάλωνα τὸν σκότωσαν 'στοῦ Μπέη τὰ σεράγια.
Νὰ 'χαν καοῦ τὰ Σάλωνα τοῦ Μπέη τὰ σεράγια,
Σκότωσαν τὸν Καλόγηρον τὸν καπετάνη 'Αλέξη.
Στὴν Φύδια κάνει ἀρρατιολός 'στὴν Φύδια κάνει κλίφτης
Καὶ αὐτοῦ μέσα 'στὰ Σάλωνα τὸν κάμουν καπετάνο.
Μέρα καὶ νύχτα περπατεί μέρε καὶ νύχτα τρέχει
Καὶ Γούρκους δὲν ἀνταμόνει Τούρκους δὲν ἀνταμόνει.
Κ' ὁ Μπέης τὸν προβόδισα καὶ τοῦ στείλε καὶ γράμμα.
Νὰ 'ρθῆς μὲς τὰ σεράγια μου νὰ 'ρθῆς 'στὸν παταραθοῦμε.

Σκιάζομεν, Μπέη, πιάζομεν καὶ ἀπὸ ἀπιστίᾳ φεύγομεν,
Βάλε τὸ φέτι σου στραβό, κακὸ μὴ βάν' ο νοῦς σου.
Δὲν εἶναι ὁ Μπέης ἄπιστος νὰ πάγη νὰ σὲ σκοτώσῃ
Μάναι ὁ Μπέης ξακουστὸς εἶναι ὁ Τζακή 'Οβάνης.
Τὸν λόγο δὲν ἀπόσωττε τὸν λόγο δὲν ἀκούει
Γλέπει ταῖς πόρταις καὶ ἔκλινεσσεν καὶ κλεισοῦν καὶ τὸ σεράγιο.
Πέρτουν τουφέκια ἀπὸ μπροστά τουφέκια ἀπὸ ταῖς πλάτεις.
Σκοτώστην τὸν καλόγερο τὸν καπετάνιον 'Αλέξη.
Ψιλή ωνοῦδια ἔσυρε σὲν παλληκάρις 'ποῦ ήταν'
Ποῦ εἴσθε, παλληκάρις μου λίγα καὶ πανεμένα,
Νὰ 'ρθῆτε νὰ μὲ πάρετε ἀπὸ τοὺς οκυλοκονιάρους
Ποῦ μὲ ἔραγαν μὲ ἀπιστία μὲ ἔραγαν μὲ μπίστα. (*)

XXXII.

Κλαίνε τὰ δίδυτα μλαΐνε, μλαΐνε τὰ κλαριά
Κλαίνε καὶ τὰ λημέρια ποῦ λημέριαίσα,
Κλαίνε τὰ μονοπέτια 'ποῦ περπάτηγα,
Κλαίνε καὶ τὸ βρυσούλιος μὲ τὸ κρύο νερό,
Κλαίνε καὶ τὰ μετογιά 'ποῦ περνα φωμί,
Κλαίνε τὰ μοναστήρια 'ποῦ περνα κρασί.
Ο ήλιος ἔβασιλευσε καὶ τὸ φεγγάρι ἔχάδη
Καὶ ὁ καθόριος αὐγερινὸς ἔδύγωσε νὰ φέξῃ.
Κ' ἐσ, Λειτουράκη μου ἀνεψιέ, Ελα κάτσε σιγάκ μου
Καὶ τήραξε τὸ λαδιώματα ὅποι μετι λαδωμένος'
Ζύγωσε 'ποῦ θὲ νὰ γεθῶ καὶ θέλω νὰ ποθάνω
Νὰ σοῦ χερίστο τ' ζηματα, τὸ ξρυμό ταμάνι.
Ταῖς τρεῖς δράσταις τὰ κουμπιά τὰ μαλαικατωμένα.
Καὶ φέρε μου γλυκό κρασί ἀπὸ τὸ μοναστήρι
Νὰ βρέξω τὴ λαδωματιά, τὸ 'ποῦ μετι λαδωμένος.
Τὸ λαδωμές φαρμακέρο τὸ βόλι πεκρὸ φαρμάκι.
Γιὰ πιέστε με νὰ στκωθῶ καὶ βάλτε με νὰ κάτσω
Βάλτε κλασιά καὶ στρώστε μου νὰ πέστω νὰ πλεγιάσω.
Τί γὰ σᾶς 'πω, μωρὲ παιδία καίμενα παλληκάρια,
Ζύγωστε ποῦ θὲ νὰ γεθῶ καὶ θέλω νὰ ἀποθάνω.
Καὶ φιάζτε ματι τὸ μνήμα μου νὰ πέρονη δύο νομάτους,
Νὰ στέκω ὄρθις νὰ πολεμῶ καὶ δίπλα νὰ γειτῶ.
Καὶ ἀπὸ τὴ δεξιά μου τὴ μεριά ἀφ' τε παραθίρι,
Νὰ μπενογχίνουν τὰ πουλιά τῆς ἀνοιξῆς τ' ἀπόδονται
Νὰ πέρνουν χαιρετίσματα νὰ πάγι κατὰ τοὺς κλέρτης.
Ο Γιάννης ἐπιστώθηκε ὁ Γιάννης Ξυλικιότης
Τὸν κλαίνε, ώρας καὶ χωρίς τὸν μλαΐνε βιλατίτια.
Κύριε μου, τί νὰ γίνηκε ὁ Γιάννης Ξυλικιότης,
Ούτε 'στο Ταλάντι φάνηκε ούτε 'στὴ Βουδουνίτια,
Μᾶς εἶπαν πέρα πέρας καὶ πάνι στὸν Ανδρούτσο.
Κ' ἐπῆγε καὶ ἀντεμιώθηκε μὲ τὸ Δαχτὶ ἀπὸ 'πάνου.
Καλή μεροχ., Καπετόνιο μου, καλώς τὸν Γιάννη 'προ 'λισ
Τὸν Γιάννη χιπο τοὺς Ξυλικούς καὶ δέπο τὴν Βοδουνίτες
Γιάννη μ', θὰ πᾶς στὸ πόλεμο θὰ πᾶς νὰ πολεμήσῃς.
Σαν έκαμε καὶ ἐκίνησε τὰς ἀξιο παλληκάρι
Καὶ τραγουδῶντα κίνησε καὶ τουφέκωντα πάσι.

XXXIII.

"Ολα τὰ δίδυτα τὴν αὐγὴν δροσιά νῷ φορτωμένα
Ἄπ τῶν κλεφτῶν τὰ κλεψύδρες καὶ ἀπὸ τὰ μυρολόγια.
"Ενα πουλάκι 'έρεγανε ἀπὸ το Νατρατζίκι,
Ψάχνει νὰ βρῆ τὴν κλεφτουρά τὸν Μίτσο Κοντογιάνη
Νὰ πῆ τὰ χαιρετίσματα ποῦ γέθηκ ὁ ἀδελφός του
Καὶ Ζαχαράκης τὸ πιάσε καὶ τὸ συγχυνορωτάει
Πές μου πές μου, πουλάκι μετι κένενα καλὸ χαμπέρι.

(*) Οι Μπέηδες τῶν Σαλώνων ἔρδουσαν ἐπιβούλως δέκα παλληκάρια ἐνῷ ζευμποτίαζον. Ο Καλόγηρος ήταν ὁ Παπᾶ Τουφέκης, κλέφτης μετὰ τοῦ 'Ανδρούτσου. Εἶχε δὲ πολεμήσει καὶ ἐναντίον τοῦ 'Ανδρούτσου. Τότε ὁ μὲν Παπᾶ Τουφέκης, ὁ καὶ 'Αλίξιος λεγόμενος, κατεῖχε τὸ ίμιτο μέρος τῆς πόλεως, ὁ δὲ 'Ανδρούτσος τὸ ίδιο ίμιτο. Εμάχησε δὲ ὁ 'Ανδρούτσος ἐντὸς τῶν 'Επεκλήσιων.

Τί νὰ σᾶς πῶ, μερὲ παιδιά, καὶ μένε Ζαχαράκη
Ἐφὲς ημουν στὶς Γιάννινα στὴν πόρτα τοῦ Βεζύρη
Καὶ ἀκουσα τὸν Μουτσαβαρῆ καὶ τὴν κρυφὴ κουδίνια
"Έκραξε καὶ ἐπροβότησε ἐναν κακὸν 'Αράπη.
Καὶ ὁ Ζαχαράκης το ἔμαθε πάει ὁ Παπᾶς τοῦ τόπου
Πιάνει καὶ γράφει αὐτὸ γραφὴ καὶ ἔνα κομμάτι γράμματος
Δὲν σὲ φεβοῦμει, Γετούνφ 'Αγα, 'στὸ νοῦ μου δὲν σὲ ἔχει
"Έγω τροκόσους στ' "Άγραφα 'κατὸ 'στὸ Καρκενῆσο
Τὸν Κοντογιάνην καρτερῶ νὰ πάω ν' ἀνταμωθοῦμει
Νὰ πάμε νὰ φωτύσουμε γιὰ αὐτὸν τὸν Καπετάνιο
Μᾶς εἶπαν πῶς σκοτώθηκε μᾶς εἶπαν πάει 'στὸν τόπο
Ο Καπετάνιος σκοτώθηκε καὶ ὁ Γάγος λαδωμένος,
Καὶ ὁ Μίτσος κάνει τὸν κατύφορο καὶ πάει κατὰ τὸν Βάλτον
Καὶ ἐπῆρε καὶ ἐπολέμησε τὸν Γιουστούρ 'Αράπη
Τὸν Ζαχαράκην ἐσκότωσαν καὶ τὸν Καλέμη πιάνουν

XXXIV.

Μ' ἐγέλωσεν ἡ χωραυγὴ τὴν νύχτα μὲ φεγγάρι,
Καὶ ἐβγῆκα νύχτα στὸ βουνό φηλὰ στὰ κορφούσιν
Καὶ ἀκούω τὸν άνεμο καὶ ήχος καὶ τὰ βουνά μαλλόνουν
Ἐσεις βουνά τῶν Γρεβενῶν καὶ πεύκη τοῦ Μετσούου
Τ' ἔχετε καὶ μαλλόνιτε τ' ἔχετε καὶ βρυζέθε;
Μήνα τὰ χιόνια σᾶς βαροῦν μὴ νὰ τὸ νερό κρύο;
Μηδὲ τὰ χιόνια μᾶς βαροῦν μηδὲ εἰν τὸ νερό κρύο
Μόνι βγῆκαν κλέφταις στὸ μανδρὶ ὁ Καπετανίος
Καὶ μᾶς ἐπῆραν τὰ παιδιά καὶ μᾶς τὰ πήσαν σκλέδους,
Χαλεύουντες τὴν ξηγορὰ πέντε χιλιάδεις γρόσια
Καὶ θέλουν τὸ Μέτσοβο, θέλουν τὸ Ζαγόρι
Καὶ θελει καὶ τὸ Γρεβενό, νὰ μένη Καπετάνος.
Γρήγορη τὸ Μ.
Τρεῖς μερούλιτες σᾶς καρτερῶ καὶ τρία θμερονύχια
Καὶ θέλω τὸν Μετσούου νὰ γένω σκοπετάνιος
Νὰ περπατῶ στὸ Μέτσοβο νὰ πάω στὸ Ζαγόρι
Ζαγόρι ποιεῖ ναι ξακουστό στὴν πόλις ξακουσμένο.
Καὶ ἀλλιώς νὰ μήν τὸ κάμετε καὶ ἀλλιώς νὰ μήν τὸ πῆται
Βάνω φωτιά μὲς τὰ χωριά καίω τὰ . . .
Το Βλαστία τ' ἀκουστεν πολὺ όχισμα τοὺς ίδιθε
Τρέχουντε μέστ' τὰ Γιάννινα πηγαλένουν στὸν Βεζύρη
Τ' εἰν τὸ κακὸ ποῦ πάθεμε ἀπὸ τὸν Καπετανίο Γιάννη
Ποῦ μᾶς ἐπῆρε τὰ παιδιά καὶ μᾶς τὰ διπήρε σκλέδους;

XXXV.

Σηδόνομαι πολὺ ταχὺ μαῦρος ἀπὸ τὸν βόκο
Καὶ πέρινο δίπλα τὰ βουνά, δίπλα τὰ κορυφούσια
Καὶ μὲ τὸν ίδιο μαλλόνα μὲ τὸν ίδιο μαλλόναν
"Πλει, δὲν κρύος ἀπὸ ταχιά μὸν κρύος τὸ μεσημέρι
Νὰ δγοῦν τὰ λάφια στὰ δουνά νὰ μὲ παρηγορήσουν,
"Ολα τὰ λάφια βγῆκανε καὶ δλα σροτογιάντατα
Καὶ μὰ λαφίνα ταπεινή δὲν πάει κοντά με τὸ ἀλλα,
"Ολο τ' ἀπόσκια περπατεῖ καὶ τὰ ζερβά κοιμάται,
Κ' ὅπ' εὑρετι γέρογαρο νερὸν θολνει καὶ τὸ πίνει
Διώσεκα γρόνια ἔκαμε στέρφα δίγιος μεσχάρι
Καὶ ἀπὸ τοὺς δώδεκα καὶ ἐμπρὸς ἐβγῆκε ἀγκαστρωμένη
Τὸ κύταξε τ' ἀνέθρεψε τὸ φκιάνει τρεῖν χρονῶν
Εἶχε τ' Απρίλι τὴν δροσιά τοῦ Μάη τὰ λουλούδια.
Καὶ ὁ κυνηγὸς τὸ ἐδίγλυζε ἀπὸ φηλὴ βαχούλα.
Πῆγε καὶ τὸ καρτέρεψε σένα στενὸ σωκάτι
Καὶ βίγνει καὶ τὸ σκοτωτε καὶ τὸ χει σκοτωμένο
Καὶ τὸν τὸ κακὸ ποῦ ἔκαμε μὲ διὰ τὴν ἀλαζίνα,
Καὶ τώρα μοῦ τὸ σκότωτε καὶ τὸ χει σκοτωμένο,
"Εχει σταυρὸ στὰ κέρπετα καὶ κούπα μὲς τὴν μπάλα.
Σὲ κατεριώμαι θλιβερά καὶ προκοπὴ μὴν κάμεις
Θὰ περπατῇς νὰ θλίβεσαι νὰ σκουόζεις νὰ φωνάζεις.